

Farsund kommune

Saksbehandler:

EHJ

Postboks 100
4552 FARSUND

Høringsuttalelse med innsigelse til forslag til reguleringsplan for Lista Renewable Energy Park i Farsund kommune

Vi viser til oversendelse fra Farsund kommune av 20.10.2021, med høring av forslag til områderegulering for Lista Renewable Energy Park (LREP).

Statsforvalteren i Agder fremmer med hjemmel i pbl. § 5-4 innsigelse til planforslaget. Innsigelsen er fremmet med bakgrunn i planforslagets negative konsekvenser for naturmangfold, landbruk og klima og mobilitet, og lav sikring av skadereduserende og kompenserende tiltak i planens juridiske dokumenter.

Planområdet vurderes å være av nasjonal interesse for naturmangfold og landbruk. Innsigelse fremmes etter føringer i rundskriv T-2/16 og nasjonalt jordvernbrief av 01.10.2018. Planforslaget vurderes videre å være i strid med nasjonale forventninger, i strid med nasjonal jordvernstrategi og ikke i tråd med statlige planretningslinjer for bolig-, areal- og transportplanlegging.

Formål og bakgrunn

Hensikten med planarbeidet er å legge til rette for etablering av et nærings- og industriområde i Farsund kommune, hvor det er muligheter for å etablere kraftforedlende industri. Planområdet er på omtrent 2200 daa, hvor areal foreslått for bebyggelse og anlegg er 1232 daa (ikke medregnet areal for vei). Store deler av planområdet er naturområder og/eller landbruksområder, hvor over halvparten av planområdet inngår i dagens sikkerhetssone til Farsund lufthavn, Lista. Flyplassen er gitt konsesjon etter forskrift om store flyplasser, men har ikke teknisk-operativ godkjenning.

Forslag til reguleringsplan for LREP ble lagt ut til offentlig ettersyn 05.05.2020. Planforslaget ble siden trukket, og lagt ut for ny høring mars 2021. Statsforvalteren i Agder fremmet innsigelse til planforslaget i brev av 21.04.2021. Bakgrunnen for innsigelsen var planforslagets store samlede

konsekvens for naturmangfold, dyrket mark og klima og mobilitet. I etterkant av innsigelsen har det blitt lagt ned et arbeid for å styrke kunnskapsgrunnlaget rundt fugl i planområdet, enkelte dokumenter er revidert, og det er foretatt nye vurderinger av konsekvenser. Et nytt forslag til områderegulering for LREP er nå lagt ut til offentlig ettersyn i tidsrommet 20.10-02.12.2021. Det presiseres i oversendelsesbrevet at planforslaget er et nytt planforslag, og at tidligere uttalelser og merknader ikke vil bli tatt med i den videre saksbehandlingen. Derimot så henvises det i planbeskrivelsen til notater og analyser vedlagt forrige høring, og vi legger til grunn at dette inngår som en del av kunnskapsgrunnlaget. Vi vil imidlertid bemerke at det er uheldig at ikke alle de dokumenter som ligger til grunn for aktuelle plan inngår blant høringsdokumentene, blant annet av hensyn til medvirkning.

Hoveddelen av området er omfattet av kommunedelplan for Lista Fly- og næringspark, som trådte i kraft 01.12.2001. Utbygging etter kommunedelplan er kun tillatt ved utarbeidelse av bebyggelsesplan, hvilket i dag vil tilsvare detaljregulering. Kommunedelplanen er av eldre dato, og er å anse som utdatert i forhold til dagens arealpolitikk og nye nasjonale føringer og retningslinjer. Det er derfor kurant at arealutnyttelse innenfor området vurderes gjennom en ny områderegulering.

Innspill fra Statsforvalteren

Statsforvalteren i Agder, daværende Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder, gav innspill til melding om oppstart av reguleringsplanarbeid i brev av 20.11.2017. Der trakk vi frem flere momenter, blant annet at forholdet til eventuell forurenset grunn måtte avklares, konsekvenser for nærliggende naturreservat måtte utredes samt at Hellemyra bør vurderes bevart og videreført som myr. Videre ble det trukket frem at dyrka jord er en knapp ressurs, og at jordvernet i de senere år stadig innskjerpes for å unngå omdisponering av dyrka og dyrkbar mark. I dette innspillet lå en forventning om at konsekvenser for landbruket ble grundig utredet, og at det ble søkt å begrense omdisponeringen av dyrkbare områder.

Forslag til områderegulering for Lista Renewable Energy Park berører flere viktige interesser. Disse vil bli omtalt enkeltvis under. Innspill til forrige høringsuttalelse, gitt i brev av 21.04.2021, som fortsatt gjør seg gjeldende, vil bli gjengitt på nytt i aktuelle høringsuttalelse.

Naturmangfold

Orebekken

Av vurderinger knyttet opp mot vannforskriften, jf. notat Foreløpig vurdering etter vannforskriften §-12 vedlagt forrige høringsutkast, går det frem at Orebekken i dag er registrert med økologisk tilstand moderat og kjemisk tilstand dårlig. Måloppnåelse er god. I notatet vurderes det at en industriutbygging rundt bekken kan medføre en negativ konsekvens for bekken, og vanskeliggjøre målet om god økologisk og kjemisk tilstand. Det trekkes derfor frem at det er viktig at det legges til rette for tiltak som vil bidra til å begrense den negative konsekvensen av en eventuell nær industriutbygging.

Aktuelle planforslag legger til rette for bevaring og etablering av en god kantsone langs hele bekken. Deler av bekken som i dag er lagt i rør skal åpnes, og det skal etableres punktvis grøntområder i

tilknytning til bekken etter prinsippnotat 02 – 2021 fra Terrateknikk. I konsekvensutredningen for naturmangfold er planforslagets konsekvenser for Orebekken vurdert som betydelig miljøforbedring, og påvirkning følgerig vurdert som forbedret. Det er gjennom planens bestemmelser knyttet føringer til håndtering av overvann, som skal sikre at uheldig avrenning fra bebygde områder ikke tilføres bekken.

Vi finner det positivt at planforslaget legger opp til en åpning av bekkeløp, og at det legges til rette for en biologisk funksjonell kantsone.

Myr og våtmark

Innenfor planområdet er det flere våtmarksarealer. Det største våtmarksarealet er Hellemyra, som utgjør siste sammenhengende rest av et historisk stort, og meget verdifullt, myrområde som en gang dekket store deler av flat-Lista. Hellemyra er tidligere kartlagt og klassifisert som en atlantisk høymyr, en naturtype som på den norske rødlista over naturtyper har status som sterkt truet (EN). Det er en kystnær naturtype, som er i stor tilbakegang grunnet menneskelig aktivitet (landbruksaktivitet og utbygging). Hellemyra er den eneste forekomsten av denne naturtypen i Farsund kommune, og er én av kun to lokaliteter registrert i Agder. Ved ny kartlegging av området etter ny kartleggingsinstruks, er Hellemyra opplyst å være kategorisert som sterkt omdannet mark, og derfor ikke kartfestet. Til tross for redusert verdi som truet naturtype, så er Hellemyra og skogene rundt en viktig biotop for fugl og annet dyreliv, og inngår i det landskapsøkologiske funksjonsområdet til en rekke fuglearter i Slevdalsvannet og Lista Ramsar våtmarkssystem. Hellemyra er i konsekvensutredningen angitt å være av stor verdi. Vi finner det derfor positivt at Hellemyra er foreslått bevart i forslag til reguleringsplan, og at det skal legges til rette for restaureringstiltak.

Avgrensningen av Hellemyra (GN1) i foreslått plankart synes noe unaturlig. Blant annet så er det foreslått lagt til rette for industri/ næring i vestre og nordvestre del av myra, hvilket vil forskyve myras randsone og få en direkte effekt på myras samlede drenerende funksjon. Et industriområde så tett opp mot myra vil også bidra til å undergrave de hensyn som er forsøkt ivarettatt ved å bevare myra, ved at forstyrrelser kommer tettere på, og således kan ha en direkte negativ konsekvens på dyrelivet i og ved Hellemyra. Ved at det er foreslått lagt til rette for industri i myras nordvestre hjørne, vil også en viktig buffervegetasjon mot myra forsvinne. Skogen gir skjul og ly for fugler som er aktive i området, og vil fungere som et dempende element mellom stor og tung industri, og myrområdet. Som habitat for rødlistede arter og arter av høy forvaltningsverdi, og som en del av influensområdet til et internasjonalt viktig våtmarkssystem, anses Hellemyra å være av nasjonal interesse. Det er viktig at myra bevares i en forstand som fortsatt vil sikre området verdi for fugl. Med bakgrunn i rundskriv om nasjonale interesser på miljøområdet, T-2/16, fremmer Statsforvalteren **innsigelse** til myras foreslåtte avgrensning i forslag til reguleringsplan. For å løse innsigelsen, så må industriområde BAA2 trekkes bort fra myras nordvestre del, inn mot ringbanen og mot skogen. Det må bevares og reguleres en tilstrekkelig stor grønn buffer mot Hellemyra, som bidrar som skjerm mellom industriområdet og naturområdet.

Landbruksområdet LL1 utgjør ytterkanten av dagens myr i sør. Området har tidligere inngått som myrreal, men er nå dyrket opp. Landbruksområdets avgrensning er lagt i tråd med hva som er dyrket i dag, og da tett opp mot dagens eneste større vannspeil i myra. Vannspeilet er et attraktivt område for fugl, og det bør vurderes å trekke regulert landbruksområdet noe bort fra vannets kant, for å få en buffersone mellom landbruksdrevet areal og våtmark. Buffersonen bør få revegetere seg naturlig.

Fugl

Forslag til reguleringsplan befinner seg i et landskapsområde som er definert som svært viktig for en rekke ulike fuglearter, samt i et område av stor verdi for trekket langs den sørlige hovedtrekkuten. Flat-Lista er unikt for fugl i nasjonal sammenheng, og er det området som huser den største artsdiversiteten av fugl i Norge. Området har internasjonale verdier, både som trekklokalitet og hekkeområde for en lang rekke truede og sårbare arter.

Av konsekvensutredningen går det tydelig frem at planområdet inngår som et ledd i det økologiske funksjonsområdet til flere rødlistede fuglearter, og influensområdet til Ramsar våtmarkssystemet på Lista. Det er vurdert at en realisering av planforslaget vil medføre en økt belastning for truede fuglearter og sårbare arter som opplever bestandsnedgang på Lista, gi økt samlet belastning for våtmarkssamfunn og samtidig bidra negativt til den samlede belastningen for arter som lever i Ramsar-området. Det er knyttet usikkerhet til i hvilken grad realisering av planforslaget vil kunne få internasjonalt negative konsekvenser ved negativ påvirkning på fugletrekket, og KU konkluderer med at tap av områdets verdi som rasteplass kan få negative konsekvenser for trekket langs den sørlige hovedtrekkruta.

En realisering av planforslaget vil påvirke fuglelivet på Lista negativt. Ut fra foreliggende kunnskapsgrunnlag, og vår faglige vurdering, vil omfanget av habitattap, sammen med tilhørende forstyrrelser og øvrige følgekonsekvenser, kunne redusere den samlede bæreevnen for flat-Lista som funksjonsområde for fugl. Mange av fugleartene som vurderes å bli negativt påvirket er rødlista med en nylig oppjustert høy trusselgrad i ny rødliste for arter av 2021, eksempelvis vipe (CR) og storspove (EN). Bestandsutviklingen for flere av disse artene har både nasjonalt og globalt vært sterkt negativ de siste 20-30 årene. Vipe har som et eksempel hatt 96% nedgang nasjonalt i perioden 2007-2019, og på Lista har nedgangen vært 95% de siste 20 årene. Storspove har hatt en nedgang nasjonalt på ca. 70% siden 1995, og nedgangen på Lista har vært markant.

Til tross for vektlegging av naturrestaureringstiltak i konsekvensvurderingene, er konsekvensgrad for samlet belastning, inkludert belastning på fuglelivet på flat-Lista, vurdert til å være middels til noe negativ konsekvens. Ekskluderes naturrestaureringstiltak, hvor effekt preges av usikkerhet, vil da samlet konsekvens av planforslaget ligge over middels negativ konsekvens. Habitatfragmentering og økte forstyrrelser trekkes frem som sentrale påvirkningsfaktorer.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023 trekker frem arealendringer som den viktigste påvirkningsfaktoren for truet natur i Norge, og det fremheves at virkninger for naturmangfold skal vurderes ut i fra samlet belastning. Samlet sett anser

Statsforvalteren det som en risiko å tilrettelegge for en arealbruk som øker den samlede belastningen for fugl på Lista, og som også i ytterste fall kan gi negative konsekvenser for trekket langs den sørlige hovedtrekktruten. Å legge til rette for tiltak som vil kunne hindre måloppnåelse for nasjonale forvaltningsmål for en rekke arter, er videre heller ikke i tråd med nasjonale rammer og føringer. Vi gir derfor faglig råd om at samlet arealer for bebyggelse og anlegg reduseres, slik at den samlede belastningen for rødlistede fuglearter reduseres.

Forsommeren 2021 ble det som et ledd i arbeidet med utredning av konsekvenser gjennomført en kartlegging av fuglelivet innenfor definerte soner i planområdet. Kartleggingen gir et øyeblikksbilde av artsdiversiteten i området, og kan således ikke brukes som et verktøy for å endelig avgjøre delområders verdi for fugl. Samtidig gir kartleggingen allikevel en indikasjon på hvilke områder som uansett utmerker seg som særs viktige. I den sammenheng trekkes sone 1 og sone 6 frem, som de sonene med flest fugleobservasjoner, og høyest antall rødlistede fugl. Sone 1 er Hellemyra, som omtales under myr og våtmark. Sone 6 er vest for vestre ringbane, og omfatter reguleringsplanarealene BAA5, halve BAA6, GN4 og LL12. Området er et verdifullt område i seg selv, med en viktig landskapsøkologisk funksjon med Slevdalsvannet. Flere arter som hekker ved Slevdalsvannet, bruker sone 6 til næringssøk, og sonen antas også å være viktig for hekkende par av rødlistede arter, så som vipe.

Planens delområder som inngår i og grenser mot sone 6 er delvis tilrettelagt som grønnstruktur. Blant annet så er det lagt til rette for to større grønne delområder, GN4 + LL12 og GN3 + LL11. Derimot så er det lagt til rette for to områder for industri, næring og kontor mellom grøntområdene. Foreslåtte bebyggelsesområder bidrar til å bryte opp et sammenhengende grøntområde i vestre del av planen, et område som utpeker seg som svært viktig for fugl, og som har en svært viktig økologisk sammenheng med Slevdalsvannet. Dette finner vi uheldig. Av rundskriv T-2/16, nasjonale og vesentlig regionale interesser på miljøområdet, går det frem at innsigelse skal vurderes i de tilfeller hvor planer kan komme i konflikt med verneområder og de verdier som vernet skal ivareta, i konflikt med truede arter og deres leveområder og i konflikt med intakte sammenhenger mellom eller i tilknytning til større naturområder som har en viktig funksjon som forflytnings- og spredningskorridor for arter. Statsforvalteren i Agder fremmer derfor **innsigelse** til område for bebyggelse og anlegg BAA5 i sin helhet, og sørlige deler av BAA6. For å løse innsigelsen, så må områdene tas ut av planen.

Pollinerende insekter

Det er ikke gjort noen undersøkelser eller kartlegginger knyttet opp mot insekter, og det er ikke gjort noen vurderinger av områdets verdi for pollinerende insekter. Det er nå allment kjent at pollinerende insekter i Norge og i verden er i tilbakegang, og under sterkt press. Den største påvirkningsfaktoren på pollinerende insekter er menneskelig aktivitet – bruk av pesticider, store monokulturer i landbruket og omdisponering og nedbygging av arealer. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging trekker frem at bevaring av leveområder for pollinerende insekter er viktig, og det er en formulert forventning at «fylkeskommunene og kommunene legger til rette for gode leveområder for ville, pollinerende insekter gjennom planleggingen og drift av arealer». Vi forventer at det i større grad legges til rette for pollinerende insekter innenfor planområdet, blant

annet gjennom formulering av tydelige og bindende bestemmelser. Vi gir faglig råd om at det gjøres vurderinger knyttet til hvilke områder som er, eller kan være, viktige for pollinerende insekter, og at disse områdene søkes bevart.

Merknader til forslag til bestemmelser

For å begrense de negative virkningene av planen, er det løftet frem flere skadereduserende og avbøtende tiltak. Disse inngår gjennomgående som en del av vurderingsgrunnlaget for KU, og er forsøkt sikret gjennom planens bestemmelser.

I forslag til bestemmelser punkt 7.1.2, som refererer til områdene BAA1 – BAA9, står det at «Det skal utarbeides en naturrestaureringsplan (...) for det delområdet tiltaket ligger i, (...)». Videre står det i punkt 7.1.3, som refererer til området BAA2, og i punkt 7.1.4, som refererer til områdene BAA4.1 og BAA4.2, at «Det skal foreligge en naturrestaureringsplan for naturområde GN1/GN4».

Punktene 7.1.2, 7.1.3 og 7.1.4 forstås som underpunkter under punkt 7.1 «Ved søknad om tiltak», og vi legger således til grunn at det er ment å stille krav om at alle nevnte planer skal være utarbeidet, og foreligge, ved søknad om tiltak. Dette må imidlertid presiseres i bestemmelsene, slik at dette fremgår entydig.

Det bemerkes også at henvisningen til områdene «BAA1- BAA9» antas å kun bero på en feil, og at det er ment å henvise til områdene «BAA1-BAA7», da det ikke er noen områder som er benevnt BAA8 og BAA9 i plankartet.

I forslag til bestemmelser punkt 7.2, er det videre stilt krav om at ulike naturrestaureringstiltak innenfor de ulike områdene skal være opparbeidet «Før bebyggelse tas i bruk», nærmere bestemt før det blir gitt brukstillatelse for tiltak som overstiger enten 50% eller 40 % av utbyggingspotensialet i de ulike områdene. Dette innebærer at inntil hhv. 50 % og 40 % av alle byggeområder kan planeres/opparbeides, bygges ut, og tas i bruk, før kravet om opparbeidelse av naturrestaureringstiltak slår inn.

Ovennevnte medfører således at en vesentlig del av planområdet kan bygges ut, og tas i bruk, uten at noen av de skadereduserende og avbøtende tiltak faktisk blir gjennomført. I og med at skadereduserende og kompensierende tiltak er en vesentlig del av beslutningsgrunnlaget i konsekvensutredningen, og herunder utgjør et avgjørende premiss ved fastsettelsen av konsekvensgrad, er vår vurdering at disse tiltakene ikke er sikret gjennomført i tilstrekkelig grad.

Gjennomføring av naturrestaureringstiltak er av avgjørende betydning for planforslagets samlede effekt på, og konsekvens for naturmangfold i, og nær planområdet. Det anses derfor nødvendig at disse tiltakene sikres gjennomført, før det gis brukstillatelse til første tiltak.

Siden aktuelle planområde er av nasjonal og internasjonal verdi for naturmangfold, og skadereduserende og avbøtende tiltak er et avgjørende premiss for samlet konsekvens, uten at tiltakene sikres gjennomført i tilstrekkelig grad i planens juridiske dokumenter, fremmer

Statsforvalteren **innsigelse** til planforslaget. Det må i bestemmelsene stilles entydig krav om at alle aktuelle naturrestaureringsplaner skal være utarbeidet, og foreligge ved søknad om første tiltak. Videre må det fastsettes et rekkefølgekrav som stiller krav om at alle tiltak i henhold til aktuelle naturrestaureringsplaner skal være opparbeidet/gjennomført før det gis brukstillatelse til første tiltak innenfor planområdet.

Rekkefølgebestemmelse 7.2.1 henviser til flomveier og bekkeløp BG2-5. I planforslaget er vannløp benevnt som GBG. Vi ber om at dette rettes.

Usikkerhet i konsekvensutredning (KU)

Naturmangfold

Vi finner det positivt at det er lagt til grunn et utvidet influensområde for forslag til områdeplan, og at vurderinger for flat-Lista og internasjonalt fugletrekk er vurdert.

En gjennomgående svakhet ved konsekvensutredningen, er at det er lagt stor vekt på skadereduserende og kompenserende tiltak. Det knytter seg usikkerhet til gjennomføringsgrad og faktisk effekt av disse tiltakene, og det er vår vurdering at tiltakene er ilagt for stor vekt. Det å legge suksessfull våtmarksrestaurering til grunn i utredningen, gir feil konsekvens. For å kunne legge slike tiltak inn som en gyldig forutsetning i analysen, må tiltakene være regnet inn som en del av investeringene i prosjektet, hvilket det ikke er gjort her. Videre er det etter vår vurdering en for optimistisk vurdering av den økologiske effekten man kan forvente av tiltakene. Økologisk kompensasjon av degradert og ødelagt natur er kostnadskreven og komplisert, med tilhørende usikkerhet knyttet til effekt.

Enkelte påvirkningsfaktorer er vektlagt noe ulikt avhengig av hvilket delområde konsekvensvurderingen knytter seg til, og dette kan tidvis synes ulogisk. Eksempelvis så er mulig tilførsel av vann til Slevdalsvannet vurdert å oppveie for økt støy og forstyrrelser som følge av nytt industriområde. For øvrig våtmark er forstyrrelser og støy som følge av nytt industriområde vurdert å ikke oppveies av naturrestaureringstiltak.

Konsekvensutredningen inneholder vurderinger etter naturmangfoldloven (nml.) § 8-12, og vurderinger etter §§ 4, 5 og 49. Nml. § 5 omhandler forvaltningsmål for arter, og vurderinger i KU trekker frem at vipe er en art hvor forvaltningsmål allerede er truet, og at det må omfattende tiltak til for å stanse utviklingen. Områdene i og nær Slevdalsvannet opplyses å være identifisert som det viktigste hekkeområdet for vipe på Lista, og vipe er observert i planområdet. Også forvaltningsmål for andre bakkehekkende og våtmarks- og kulturtilknyttede arter på Lista, vurderes å være truet ut i fra dagens situasjon. Vurderinger i KU setter aktuelle planforslag opp mot planforslag ved forrige høring, og angir at økt andel grøntarealer, og tilrettelegging for naturrestaureringstiltak, vil bidra til å dempe planens negative konsekvenser. Det inngår ingen faktiske vurderinger av planforslagets innvirkning på mulighetene til å nå forvaltningsmål for relevante rødlistede arter, og dette anses som en mangel. Det må konkret vurderes i hvilken grad faktisk nedbygging av natur- og landbruksarealer, og økte forstyrrelser i området, vil påvirke mulighetene til å nå forvaltningsmålene

for de ulike rødlistede artene i og ved planområdet. Eksempelvis så må det konkret vurderes i hvilken grad områdeplan vil bidra til at forvaltningsmål for vipe ikke nås.

Etter nml. § 10 skal samlet belastning på økosystemet vurderes ved forslag om nye tiltak. Paragrafen inngår som et vurderingspunkt i KU kap. 8, men det er her ikke gjort noen faktiske vurderinger av den samlede konsekvensen på området økosystem – hverken konsekvens for området rundt flyplassen, eller konsekvens for flat-Lista. Vi minner om at dette skal gjøres. Det er angitt at samlet belastning er vurdert som en halv konsekvensgrad for forslag til områderegulering, men dette er ikke begrunnet.

I KU så er kommunedelplanen vurdert som et selvstendig utbyggingsalternativ, hvor både områdeplan og kommunedelplan er vurdert opp mot dagens stedlige forhold som referansealternativ. Vi finner at KU for naturmangfold legger til grunn et realistisk 0-alternativ, og stiller oss bak avgjørelsen om selvstendig vurdering av planene opp mot nullalternativ.

Kapittel 5.2.3 i KU sammenfatter områdeplanens samlede konsekvenser for naturmangfold. Stedvis gir vurderingene inntrykk av at utgangspunktet er stor grad av nedbygging av området, og at forslag til områdeplan således gir tilbake grønne områder. Korrekt utgangspunkt er ingen utbygging, og vurderinger bør knytte seg til faktisk foreslått nedbygging. Som tidligere nevnt, er det også her lagt uforholdsmessig stor vekt på naturrestaureringstiltak. Det er vurdert at samlet belastning utgjør en halv konsekvensgrad i negativ retning for områdeplanen, uten at denne vurderingen er nærmere begrunnet.

Landbruk

I konsekvensutredningen for landbruk settes kommunedelplanen som referansealternativ. Dette er etter vår vurdering ikke korrekt, og medfører at resonnementet bak den samlede konsekvensvurderingen av planforslaget blir feil/misvisende. Kommunedelplanen er av eldre dato, og åpner ikke opp for direkte utbygging, og er således ikke relevant som eneste referansealternativ. I konsekvensutredningen for naturmangfold er dagens stedlige forhold, med de tillatelser som er gitt, lagt til grunn som null-alternativ. Kommunedelplanen inngår som et eget vurderingsalternativ. Vi ser ingen grunn til at samme vurderingsgrunnlag ikke skal legges til grunn for alle interesser.

Konkret tar vurderingen av verdi, påvirkning og konsekvens kun utgangspunkt i hva som er konsekvensen av planforslaget for de jordbruksarealene som i kommunedelplanen er avsatt til LNF-formål (arealene som er avsatt til bebyggelse medregnes ikke). Med dette som utgangspunktet vurderes det i konsekvensutredningen at «planforslaget fra LREP vil ha en verdiøkning og en stor positiv konsekvens sammenliknet med referansealternativ». I praksis medfører dette at konsekvensutredningen legger til grunn en omdisponering av 16 daa fulldyrka jord, fremfor en faktisk nedbygging av 470 daa. Dette er uheldig, og medfører at konsekvensutredningen gir et uriktig inntrykk av planforslagets faktiske konsekvens for fulldyrka jord. Det er vår vurdering at det er den faktiske nedbyggingen av dyrka jord som må legges til grunn ved vurdering av konsekvenser for landbruksinteresser.

Plan- og bygningsloven (pbl) er et sentralt og relevant lovgrunnlag for landbruksinteresser, og vi savner en henvisning til loven i konsekvensutredningen. Pbl. § 3-1 henviser til at jordvern er en viktig interesse som skal ivaretas ved planlegging, og ilegges vekt ved vurderinger av forslag til planer. Dette underbygger viktigheten av å vurdere det totale arealet med dyrka mark som kan blir bygd ned som en konsekvens av planforslaget – inkludert arealene som er avsatt til byggeområde i kommunedelplanen. I tidligere dialog har vi vært tydelige på at kommunedelplanen er gammel, og må vurderes i lys av nye skjerpede føringer fra sentralt hold på jordvernområdet.

I konsekvensutredningen fremstilles det som et avbøtende tiltak at det kan drives jordbruk, der det er mulig, på 20 % av arealene som foreslås regulert til bebyggelse og anlegg (BAA) med utnyttelsesgrad på 80 %. Statsforvalteren har i tidligere dialog gitt signaler om at en tilrettelegging for jordbruksdrift mellom bygg på næringsområdet kunne være én mulighet for sikring av jordverninteressene. En forutsetning for dette var at rasjonell drift av jordbruksarealer ble sikret gjennom tydelige bestemmelser og lav utnyttelsesgrad (eksempelvis 40 %). Statsforvalteren presiserte at ved en utnyttelsesgrad på 80 %, vil det være vanskelig å finne plass til rasjonelt utnyttbare arealer for jordbruksproduksjon. Ettersom planen legger opp til en BYA på 80 %, og jordbruksdrift her ikke sikres i bestemmelsene, vurderer vi rasjonell jordbruksdrift innenfor bebyggelse- og anleggsområdene som urealistisk. Dette kan dermed ikke kan anses som et reelt et avbøtende tiltak.

I jordvernbrev av 01.10.2018 fra LMD går det frem at både jordsmonn og klimasone er sentralt for å vurdere jordkvalitet og produksjonspotensiale. I konsekvensvurderingen som følger med det aktuelle planforslaget, benyttes fire verdiklasser basert på jordsmonnkart fra kartløsningen Kilden. Vi vil her bemerke at denne verdisettingen ikke tar hensyn til klimasone, som ifølge LMD er et sentralt premiss for å vurdere verdien av jordressursen. At nevnte verdiklasse-kartlag blant annet må vurderes sammen med lokalklimatiske forhold, blir også påpekt i NIBIOs (2017) rapport «Verdisetting og påvirkning av jordbruksareal ved konsekvensanalyse, Vedlegg til Statens vegvesen håndbok V721». Statsforvalteren vurderer at mangelen på redegjørelse for, og vurdering av, lokalklimatiske forhold, er en svakhet ved planforslaget. Klimasonen i det aktuelle området er svært god for plantedyrking, og således vil ha utslag på verdivurderingene.

Landbruk

Dyrka mark er en knapp ressurs, og bare 3,5 % av Norges areal er i dag dyrket mark. Av dette er bare 30 % egnet for dyrking av matkorn, hvilket er en lavere andel enn alle EU-land. Selv om totalt jordbruksareal i Norge har økt de siste 25 årene, har arealer med god og svært god verdi blitt redusert. Den nasjonale jordvernstrategien inneholder en målsetting om årlig omdisponeringen av dyrka jord. Det har den senere tid foregått en stadig innskjerping av måltall for omdisponering, og regjeringen vedtok 16.juni i år en oppdatert jordvernstrategi. Her ble målet for maksimal omdisponering av dyrka jord ytterligere innskjerpet fra maksimalt 4000 dekar i året, til maksimalt 3000 dekar i året. Landbruks- og matdepartementet har i høst gitt tydelige signaler om at måltallet for omdisponering av landbruksjord ytterligere skal skjerpes inn fra sommeren 2022. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023, fremhever at det forventes at

kommunen i sine planer vurderer utbyggingsløsninger som sikrer landbrukets næringsgrunnlag, og reduserer omdisponeringen av dyrka mark.

I brev av 8.januar 2021 til kommunene, presiserer daværende statsråd Bollestad og Astrup at jordvern er en viktig del av arbeidet for å nå FN sine bærekraftsmål. Brevet trekker frem at det av hensyn til lokal beredskap og matsikkerhet er av avgjørende betydning at dyrket jord, som en ikke-fornybar ressurs, ivaretas. Det løftes frem at de beste jordbruksarealene ofte ligger der utbyggingspresset er stort, og det er en formulert forventning om at nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging legges til grunn for den lokale arealplanleggingen.

Innenfor planområdet er det store arealer med dyrka og dyrkbar mark, hvorav en stor andel av den dyrka jorda har stor verdi. Samlet sett vil aktuelle planforslag bidra til å bygge ned omtrent 470 daa fulldyrka jord, hvilket utgjør omtrentlig 15% av totalt måltall for omdisponering i hele Norge. Landbruksministeren slår i brev fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) den 08.03.2016 fast at viktige jordbruksareal er en nasjonal interesse, som skal hensyntas i den kommunale planleggingen.

I arbeidet med områderegulering for LREP, har det siden forrige høringsrunde blitt løftet frem en problemstilling rundt jordloven og flyplassens sikkerhetssone. Landbruksdirektoratet har tolket at driveplikt for landbruksarealer bortfaller innenfor sikkerhetsgjerdet rundt flyplasser. Selv om det er uklart hva som ligger til grunn for denne tolkningen, har vår landbruksavdeling i tidligere dialog med Farsund kommune og tiltakshaver vist forståelse for denne tolkningen. Ved høring av planforslaget er det derimot flere steder i planens dokumenter vist til at dagens sikkerhetsgjerde kan flyttes, og flytting av sikkerhetsgjerdet er inkludert som en forstyrrende påvirkning i KU for naturmangfold. Per epost er det bekreftet fra prosjektleder for LREP at dagens sikkerhetsgjerde kan flyttes som følge av vedtak av ny plan. Dette er informasjon som var ukjent for oss under tidligere dialog. I den forbindelse er det i dialog med Landbruksdirektoratet presisert at dersom dagens sikkerhetsgjerde skal endres eller flyttes, så må landbruksarealer anses å være omfattet av jordloven. Bortfall av driveplikt medfører heller ikke automatisk mulighet og anledning til å benytte jordbruksarealer innenfor en sikkerhetssone, til andre formål enn LNF og flyplass.

Uavhengig av i hvilken grad jordloven gjør seg gjeldende for hele eller deler av planområdet, så gjelder plan- og bygningsloven. Av pbl. § 3-1 går det frem at planer som utarbeides etter pbl. skal «sikre jordressursene, kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer». Viktige jordvernsinteresser er følgelig et hensyn som skal ivaretas ved planlegging etter pbl., og et hensyn som skal ilegges vekt ved vurderinger av forslag til planer.

Som et ledd i regjeringens oppfølging av jordvernstrategien, slår landbruksministeren fast at viktige jordbruksareal er en nasjonal interesse, som skal tas hensyn til i den kommunale planleggingen, jf. brev fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) den 08.03.2016. Videre er det presisert i jordvernbrev fra LMD av 01.10.2018, at jordvernhensynet kan gi grunnlag for innsigelse fra Statsforvalteren. Aktuelle planforslag legger til rette for en varig nedbygging av 470 daa fulldyrka jord av høy verdi, og bygger ikke opp under nasjonale mål om ivaretagelse av god jord for fremtiden. Det er Statsforvalteren sitt oppdrag å påse at nasjonal jordvernstrategi blir ivaretatt i kommunal og

regional arealplanlegging. Planforslaget medfører store, negative konsekvenser for jordbruket, og Statsforvalteren fremmer med bakgrunn i ovennevnte **innsigelse** til planforslaget.

Som et tiltak for å redusere negativ konsekvens for landbruket, er det formulert en bestemmelse om gjenbruk av dyrket mark som fjernes som følge av utbygging. I den forbindelse vil vi løfte frem at gjenbruk av landbruksjord er en kostnadskreven og komplisert prosess, spesielt for aktuelle område, hvor det er snakk om store mengder jord. Jordflyttingsprosjekter har generelt et svært usikkert utfall med hensyn på verdi og bruksnytte av nytt/ forbedret jordareal.

Klima og mobilitet

Statlige planretningslinjer for bolig-, areal- og transportplanlegging (SPR for BATA) har til hensikt å oppnå samordning av bolig-, areal- og transportplanlegging. Målet er at planleggingen skal bidra til å fremme utviklingen av bærekraftige byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for 2019 – 2023 heter det bl.a. at «*Kommunene kan bidra ved å gjøre det mulig for befolkningen å sykle og gå mer i dagliglivet med utgangspunkt i kollektivknutepunktene. Barn og unges behov for trygg ferdsel og fysisk aktivitet er viktig ved valg av transportløsninger. Særlig har de mindre, lokale tiltakene, som gang- og sykkelveger, utforming av holdeplasser og stasjoner og nærhet til leke- og rekreasjonsarealer, betydning for barns muligheter til å bevege seg trygt i nærmiljøet. Regjeringen mener det er viktig at hovedtyngden av handelsvirksomhet, boligbygging og arbeidsplass- og besøksintensive virksomheter lokaliseres innenfor tettsteder som defineres og avgrenses gjennom kommunal planlegging. Det vil kunne bidra til utvikling av levedyktige by og tettstedssentre og lokalsamfunn og styrke knutepunktene på kollektivaksene. Det er viktig at det i det enkelte tilfelle vurderes å legge til rette for fortetting og transformasjon før nye utbyggingsområder tas i bruk, slik at jordbruksareal og viktige natur- og friluftsområder ikke blir omdisponert når det finnes alternativer.*» Som et ledd i Parisavtalen, har Norge forpliktet seg til å redusere utslippene fra ikke-kvotepliktig sektor med 45 % innen 2030, hvor måltallet skal skjerpes inn i 2022.

Antall sysselsatte i Farsund kommune per 2019 er 4754 personer. Aktuelle planforslag vil fullt utbygd gi flere nye arbeidsplasser i kommunen. Dette vil få stor betydning for utviklingen i kommunen, og dels Listerregionen som sådan, særlig med hensyn til tettstedsutvikling og transportstrømmene. Av SPR for BATA går det frem at effektiv og sikker trafikkavvikling og god framkommelighet for næringstransport skal vektlegges i planleggingen, og virksomheter for godstransport bør lokaliseres med god tilgjengelighet til jernbane, havn eller hovedvegnett. Videre skal planleggingen bidra til å styrke sykkel og gange som transportform, og utbyggingsmønster og transportsystem må samordnes for å oppnå gode, miljøvennlige løsninger som begrenser transportbehovet.

For aktuelle planforslag er det ikke gjort noen handlekraftige grep for å redusere transportbehovet, og av planbeskrivelsen og trafikknottat vedlagt forrige høring går det frem at mobiliteten stort sett vil bli bilbasert. Dette kommer av større avstand til tettstedene, at området ikke har et relevant kollektivtilbud for arbeidsreiser og mangler trygge ferdselsårer for gående og syklende mellom tettstedene og planområdet. Planforslaget angir heller ikke bestemmelser som kan bidra til å forbedre forholdene, f.eks. rekkefølgekrav om gang- og sykkelvei mellom planområdet og relevante

tettsteder. Det er angitt et krav om etablering av 1 p-plass per 100 kvm industri/næring/lager/kontor (ikke medregnet arealer for lasting). Med bakgrunn i planens store bruksarealer, så gir dette ingen begrensning i parkering, og kan føre til veldig store parkeringsarealer. Krav til parkering bør begrenses vesentlig, slik at incentivet for å sykle, gå eller ta kollektivt til området blir styrket, og slik at totalt omdisponert areal blir redusert. Videre så bør det stilles krav til parkering i etasjer, slik at arealbeslaget til parkering på flatmark begrenses og reduseres til et absolutt minimum.

For aktuelle planforslag burde det ha vært utarbeidet en mobilitetsplan. Denne ville i større grad ha kunnet ta inn over seg transportomfanget av planforslaget, og man ville her kunne ha innlemmet og vurdert ulike virkemidler for å redusere transportbehovet og innslagspunkter for utbedringer av veinettet og veikryssene avhengig av omfang og type næringsvirksomhet. I bestemmelsene er det lagt inn krav om utarbeidelse av trafikkplan, jf. bestemmelse 3.1.2. Det er derimot ikke angitt noe om hvilket tidspunkt trafikkplan skal utarbeides på, eller i hvilken grad planen skal være bindende for delområder. Utarbeidelse av en trafikkplan på et udefinert fremtidig tidspunkt fremstår som uforpliktende, og planforslaget i et helhetlig klimaperspektiv blir ikke belyst. Det er et bærende prinsipp ved utarbeidning av mobilitetsplan, at planen skal virke som et dimensjonerende element for utarbeidelse av forslag til reguleringsplan.

Av SPR for BATP går det videre frem at potensialet for fortetting og transformasjon skal vurderes, før nye utbyggingsområder tas i bruk. Vi kan ikke se at disse vurderingene er gjort.

Ved vurdering av plassering av nye nærings-, industri- og handelsområder, skal det etter retningslinjene legges vekt på å gjøre en regional helhetsvurdering hvor lokalisering er tilpasset eksisterende og planlagt senterstruktur og kollektivknutepunkt. Foreslåtte område for industri- og næring ligger med nokså stor avstand fra byene og tettstedene i regionen, europaveien og dypvannskai, og vil som trafikkanalysen viser vesentlig øke personbil og tungbiltrafikken.

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023 heter det bl.a. at regjeringen forventer at *«fylkeskommunene og kommunene vektlegger arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser, inkludert utslipp fra arealbruksendringer. (...)»*. Vi kan ikke se at det er gjort noen beregninger knyttet til klimagassutslipp som følge av foreslåtte omdisponering av arealer, eller konkrete vurderinger av nytt arealbeslag sett opp mot klimahensyn. Dette på tross av at jordsmonnsmarkkartleggingen viser at arealene innenfor planområdet som ikke allerede er nedbygd, i all hovedsak er karbonrike arealer. Dette tilsier en svært restriktiv og effektiv arealbruk, gitt at regjeringens forventning over skal imøtekommes. Det fremgår ikke at disse hensyn er lagt til grunn ved vurdering av planforslagets utnyttelse. Eksempelvis vil planforslagets løsninger for mobilitet medføre at store arealer vil bli benyttet til parkering, noe som er lite arealeffektivt.

At reguleringsplaner skal ta klimahensyn og redusere klimagassutslipp, går også fram av pbl. § 3-1 bokstav g. At konsekvenser av planens virkninger for miljø og samfunn skal beskrives, går fram av lovens formålsparagraf, og av kapittel 4 i loven.

Aktuelle planforslag er ikke i tråd med nevnte punkter i SPR for BATP, eller i tråd med regjeringens

forventninger til regional og kommunal planlegging. Med bakgrunn i ovennevnte fremmer Statsforvalteren i Agder **innsigelse** til planforslagets manglende kunnskapsgrunnlag og sikring av løsninger som ivaretar hensynene bak de statlige planretningslinjene for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Landskap

Landområdene ute på Lista er i retning fra flyplassen mot sjø relativt flate. Dette innebærer at større tiltak vil kunne bli synlige i landskapet. Områdene langs Listastrendene er regionalt viktige og godt brukte friluftsområder. Det er videre viktige friluftsområder i heiene bak Lista flyplass. Med tanke på den store synligheten av større tiltak ute på Lista, hvor svært viktige friluftsområder vil kunne bli påvirket, er det viktig at det søkes en utvikling og utbygging av området rundt Lista flyplass som i stor grad tar hensyn til landskap.

For aktuelle planforslag er det gjort få vurderinger av landskapsvirkninger av planen. Ved inkurie er det opplyst at dette har vært vanskelig å vise, med bakgrunn i at det ikke er endelig bestemt hva som skal etableres hvor. Generelt vil det ved vurderinger av landskapsvirkninger av en plan være nyttig med illustrasjoner som viser hva planforslaget maksimalt legger til rette for mtp. tillatt BYA og tillatte høyder i bestemmelsene.

Med bakgrunn i at landskapsvirkninger av planen er lite opplyst, har det vært vanskelig for oss å ta endelig stilling til planens landskapseffekt. Eksempelvis åpnes det innenfor BAA2 opp for industri, hvor maksimalt BYA er foreslått satt til 80 %, og hvor det tillates bygg opp mot 25 meter i høyde (vanlige bygg 20 meter, kjøletårn 25 meter). Dette vil potensielt kunne ha en uheldig effekt i landskapet.

Planforslagets forhold til FN sine bærekraftsmål

I nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2019-2023 trekkes det frem at fylkeskommuner og kommuner er nøkkelaktører for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling og realisering av bærekraftsmålene i Norge, og det er en forventning at bærekraftsmålene legges til grunn for den kommunale og regionale planleggingen.

FN sitt bærekraftsmål nr. 15 omhandler livet på land. Delmål 15.1 søker konkret å bevare og gjenopprette bærekraftig bruk av ferskvannsbaserte økosystemer (så som myr og våtmarksområder) innen 2020. Delmål 15.5 sier at vi skal iverksette umiddelbare tiltak for å redusere ødeleggelser av habitater, og stanse tap av biologisk mangfold. Bærekraftsmål 8 er et mål om anstendig arbeid for alle og bærekraftig økonomisk vekst. Delmål 8.4 sier spesifikt at man innen 2030 skal arbeide for å oppheve koblingen mellom økonomisk vekst og miljøødeleggelser, og det presiseres en forventning om at de utviklede landene, som Norge, går foran.

Det er grunnleggende prinsipp for FN sine bærekraftsmål, at et mål ikke skal fremmes på bekostning av et annet. For at utvikling skal kunne sies å være bærekraftig, skal målene sees i en sammenheng og balanseres mot hverandre.

Planforslaget slik det foreligger vil ikke være et ledd i en bærekraftig utvikling av arealene i Listerregionen. For å kunne anses som bærekraftig må det i større grad tas hensyn til at området er av stor verdi for det biologiske mangfoldet, da spesielt fugl. Vi finner det uheldig at FN sine bærekraftsmål overhodet ikke er nevnt i planbeskrivelsen, og at det her ikke er gjort noen vurderinger av planforslaget opp mot bærekraftsmålene.

Meld. St. 40 (2020-2021) Mål med mening ble lagt frem 23.juni 2021. Meldingen legger frem en handlingsplan for hvordan Norge skal nå bærekraftsmålene. Meldingen gjennomgår alle bærekraftsmålene, med delmål, og beskriver utfordringene for Norge. KMD har ved gjentatte anledninger presisert at bærekraftsmålene skal være førende for og inngå som en del av planprosessene, og ikke i parallelle sideprosesser.

Landbasert akvakulturanlegg

Innenfor område BAA4.1 åpnes det blant annet for etablering av landbasert akvakulturanlegg. Gjennom planens bestemmelser er det stilt krav om detaljregulering av området dersom det skal tilrettelegges for akvakultur. Forholdene rundt mulig akvakulturanlegg er derfor ikke konsekvensutredet for aktuelle plan.

Med bakgrunn i at avgjørelsen om hvorvidt aktuelt område egner seg for landbasert akvakulturvirksomhet skyves til detaljregulering av området, tar vi ikke stilling til problemstillingen her. Vi minner om at ledninger for landbaserte anlegg må avklares etter plan- og bygningsloven, både for traseer på land og i sjø. Ledninger fra området ved Lista flyplass vil potensielt måtte krysse viktige verneområder, hvilket krever egen tillatelse etter verneforskriften. For ledninger i sjø er det essensielt at endepunkt for ledning/ utslippspunkt legges tilstrekkelig langt ut, slik at viktige kystnære tareforekomster ikke negativt berøres, og at spredning og konsekvens av utslipp kartlegges og vurderes.

Medvirkning

Av planbeskrivelsen går det frem at det ikke er lagt til rette for medvirkning fra barn og unge. Dette er uheldig, da aktuelle planarbeid berører fremtiden til barn og unge i kommunen i dag. Av pbl. § 5-1 går det frem at kommunen har et særskilt ansvar med å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Det går også frem av rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging punkt 4 d at kommunen skal organisere planprosessen slik at ulike grupper av barn og unge gis anledning til å delta.

Høringsinnspill i hovedtrekk

Planforslaget medfører negative konsekvenser for flere nasjonale interesser, så som landbruk, naturmangfold og klima, og innebærer følgelig en større negativ belastning på området samlet sett. Våre innspill med innsigelser er oppsummert i grove trekk under.

Forslag til reguleringsplan befinner seg i et landskapsområde som er definert som svært viktig for en rekke ulike fuglearter, hvorav flere truede arter, samt et område av stor verdi for trekket langs den

sørlige hovedtrekkruken. Habitatfragmentering og forstyrrelser i form av støy og ferdsel, trekkes frem som trusselfaktorer. Av konsekvensutredningen går det frem at planområdet inngår som et ledd i det økologiske funksjonsområdet for flere rødlistede fuglearter, og influensområdet til Ramsar våtmarkssystemet på Lista. Det er vurdert at en realisering av planforslaget vil medføre økt belastning for truede fuglearter og sårbare arter som opplever bestandsnedgang på Lista, økt samlet belastning for våtmarkssamfunn og samtidig bidra negativt til den samlede belastningen for arter som lever i Ramsar-området. Det er knyttet usikkerhet til i hvilken grad realisering av planforslaget vil kunne få negative konsekvenser for det internasjonale fugletrekket, og KU konkluderer med at tap av områdets verdi som rasteplass kan få negative konsekvenser for trekket langs den sørlige hovedtrekkruta. For å begrense belastningen på områdets viktige verdier, gir Statsforvalteren faglig råd om at arealer for bebyggelse og anlegg generelt reduseres. For å bedre ivareta naturmangfoldet, fremmer Statsforvalteren innsigelse til område for bebyggelse og anlegg BAA5 og sørøstlige deler av BAA6, avgrensning av industriområde BAA2 og forslag til bestemmelser.

Planområdet ligger videre i et område med stor landbruksaktivitet, og innenfor planområdet er det registrert flere områder med verdifull landbruksjord. Som følge av befolkningsvekst og generell samfunnsvekst, er presset på jordressursene i dag større enn noen gang. Samtidig øker behovet for mulighet for lokal og nasjonal produksjon og selvforsynhet av mat, både til mennesker og dyr. Ivaretagelse av landbruksjord er definert som et viktig ledd for å nå FN sine klimamål knyttet til bærekraft, grønn vekst og verdens nullvisjon rundt sult. Nasjonal verdsetting av landbruksjord og fokus på ivaretagelse er tydelig gjennom en stadig innskjerping av den nasjonale jordvernstrategien. Vi finner det således ikke kurant å legge til rette for nedbygging av verdifulle jordarealer tilsvarende 15 % av det nasjonale taket for årlig nedbygging og omdisponering av landbruksjord. Med bakgrunn i planforslagets store negative konsekvenser for landbruksjord, fremmer Statsforvalteren innsigelse til planforslaget.

Statlige føringer slår tydelig fast at FN sine bærekraftsmål skal legges til grunn ved regional og kommunal planlegging, og det trekkes frem at kommuner og fylkeskommuner er nøkkelaktører for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling. Klima er et sektorovergripende hensyn som skal ivaretas i arealplanleggingen. FN sine bærekraftsmål og klima er løftet frem som fokusområder med bakgrunn i de store globale utfordringer som verden står ovenfor i dag. Som et ledd i de politiske prosesser for å prøve å bremse og redusere skadeomfanget av tidligere uheldig aktivitet, er det gjennomført flere internasjonale møter og inngått forpliktende avtaler. Av de viktigste avtaler i senere tid kan nevnes Parisavtalen, som ble fremforhandlet og vedtatt på FN sitt årlige klimatoppmøte i 2015. Norge har forpliktet seg til å redusere sine utslipp av klimagasser fra ikke-kvotepliktig sektor med 45% innen 2030, hvor målet som et ledd i Parisavtalen skal skjerpes inn i 2022. Vitenskapelige rapporter og artikler har identifisert forvaltning av arealer som et sentralt punkt for å nå klima- og bærekraftsmål, og dette er også gjenspeilet i Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene, St. Meld. 40 (2020-2021), og fremhevet i nasjonale forventninger. Det er derfor viktig at det for alle arealplaner gjøres et arbeid med å vurdere planforslaget opp mot nasjonale og regionale klimamål, og at planforslagets klimakostnad vurderes. Videre må tiltak som kan bidra til å redusere direkte og indirekte klimagassutslipp innarbeides i plandokumentene. Med bakgrunn i

planforslagets manglende utredninger for klima og mobilitet, og innarbeiding av klimahensyn, fremmer Statsforvalteren innsigelse til planforslaget.

Med hilsen

Stein A. Ytterdahl

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:
Agder fylkeskommune

Postboks 788 Stoa 4809 ARENDAL